

**Енергийна ефективност и
Възобновяеми енергийни източници**

Възможностите да създадем публично-частно партньорство

- ✓ Цели и пътища
- ✓ Изготвяне на проекти
- ✓ Начини на финансиране

Ръководство

**Министерство на икономиката и енергетиката
2007 година**

СЪДЪРЖАНИЕ

НЕОБХОДИМОСТ ОТ РАЗВИТИЕ НА ПЧП	3
НОРМАТИВНА БАЗА	4
Основно законодателство	4
Подзаконови нормативни актове към Закона за енергийна ефективност	7
Проект на Закон за насърчаване използването на възобновяеми енергийни източници, алтернативни енергийни източници и биогорива	8
ЦЕЛ НА РЪКОВОДСТВОТО	9
КАКВО ПРЕДСТАВЛЯВА ПЧП?	9
Успешното реализиране на ПЧП се основа на:	11
СТРУКТУРИ НА ПЧП	12
Основни форми на вПЧП	13
Договор за управление/ обслужване и експлоатация /ДУЕ/	13
Строителство-експлоатация-прехвърляне	14
Концесия	14
Лизинг	14
Смесени предприятия (Joint Venture)	15
Как и къде ПЧП в проектите енергийната ефективност и използването на ВЕИ?	15
Договори за предоставяне на енергийни услуги	16
ФАЗИ НА РЕАЛИЗИРАНЕ НА ПЧП	19
Пътна карта на ПЧП	19
Какво осигуряват с ПЧП	19
Успешността на ПЧП изисква	19
Процесът на предоставяне на услуга	20
Стартиране на проекта	20
11.1. Определяне на необходимостта от услуга	20
11.2. Определяне на възможностите за предоставяне на услуга	22
Осъществяване на проекта	23
В ЗАКЛЮЧЕНИЕ	24
ПРИЛОЖЕНИЕ №1	25
Други нормативни документи	25
ПОЛЕЗНИ ЛИНКОВЕ ЗА ПОВЕЧЕ ИНФОРМАЦИЯ	32

НЕОБХОДИМОСТ ОТ РАЗВИТИЕ НА ПЧП

Устойчиво регионално развитие може да бъде постигнато от една страна чрез осигуряване нуждите на населението от горива и енергия, при запазване или повишаване на комфорта на живот, и постигане на икономически растеж на региони в страната на социално приемлива цена.

От друга страна, изпълнението на задълженията от страна на държавата в съответствие със законодателството на Европейския съюз в областта на опазване на околната среда, насърчаване подобряването на енергийната ефективност и оползотворяването на възобновяемите енергийни източници, като местен устойчив енергиен ресурс, изисква въвеждането и прилагането на гъвкави пазарно ориентирани механизми.

Нарастващите нужди на общините и динамичното развитие на пазара на енергийни услуги водят до необходимостта сътрудничеството между общините и частния бизнес значително да се разшири и да намери нови резултатни форми.

В процеса на своето икономическо развитие нашата страна се нуждае от модерни и алтернативни решения в областта на публичните услуги и в модернизирването на инфраструктурите обекти и комуналните дейности. Международната практика показва, че публично-частното партньорство (ПЧП) е един от успешните финансови инструменти за осигуряване на инвестиции, когато държавния и общинските бюджети не разполагат с необходимия ресурс и искат да осигурят по-добра стойност на вложените публични средства. Нуждата от инвестиции за намаляване на енергийната интензивност и оползотворяване на местния потенциал от възобновяеми енергийни източници, с цел икономическо развитие, осигуряване социална стабилност и подобряване качеството на околната среда в страната налага разработването на иновационни методи за структуриране и финансиране на инвестиционни проекти.

Развитието на ПЧП в Европа през последните две десетилетия почива на следната икономическа логика:

- Ускореното регионално развитие в Европа, съчетано с общия европейски пазар, през последните години доведе до необходимост от развитие на транспортна, екологична и социална инфраструктура, която да задоволи нарасналите потребности;
- Съчетанието на тези потребности с приетите европейски директиви в сферата на околната среда, енергийната ефективност, използването на възобновяеми енергийни източници и транспорта доведе до нужда от големи инвестиции;
- Осъзната е възможността за постигане на по-добра стойност на вложените публични средства чрез използване на ефективността и ефикас-

ността на частния сектор при предоставяне на публични услуги;

- Съществуващи ограничения върху консолидирания бюджет, налагани от строгата монетарна и фискална политика в Европа;
- Преориентиране на публичния сектор към получаване на краен резултат – услуга, а не придобиване на активи;
- Възможност за извършване на плащания от публичния сектор след получаване на желаната от него услуга;
- Осъществяване на цялостен подход при проектиране, финансиране, строителство и експлоатация, като публичния сектор започва да поставя акцент върху вложените от него средства през целия проектен цикъл;
- Предоставяне на възможност за споделяне на рисковете по проектите между публичния и частен партньор.

НОРМАТИВНА БАЗА

Представянето на действащата нормативна база ще бъде разгледано в две части – основни нормативни актове, които регламентират взаимоотношенията и поставят основните изисквания по отношение реализирането на ПЧП за повишаване на енергийната ефективност и използването на възобновяемите енергийни източници и актове, които регламентират допълнителни параметри и област на действие на ПЧП /Приложение №1/.

Основно законодателство

Нормативните актове, които регламентират обществените отношения във връзка с използването на ВЕИ и енергийната ефективност са:

- **Закон за енергетиката** /Обн. ДВ. бр.107 от 9 Декември 2003г, последно изменение ДВ. бр.74 от 8 Септември 2006г./

Този закон урежда обществените отношения, свързани с осъществяването на дейностите по производство, внос и износ, пренос, транзитен пренос, разпределение на електрическа и топлинна енергия и природен газ, пренос на нефт и нефтопродукти по тръбопроводи, търговия с електрическа и топлинна енергия и природен газ и използване на възобновяеми енергийни източници, както и правомощията на държавните органи по определянето на енергийната политика, регулирането и контрола.

С цел изпълнение на политиката по отношение оползотворяването на ВЕИ и постигане на националните индикативни цели в ЗЕ са предвидени следните насърчения:

- **Националните индикативни цели** - определят се като процент от годишното брутно потребление на електрическа енергия за следващите десет години в страната от Министерския съвет по предложение на министъра на икономиката и енергетиката и се актуализират на всеки 5 години.
- Общественият доставчик изкупува електрическата енергия **по договори за дългосрочно изкупуване** на разполагаемост и електрическа енергия, както и тази, произведена от възобновяеми енергийни източници, от високоефективно комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия и количеството електрическа енергия.
- Количествата електрическа енергия произведени от БЕИ и по комбиниран начин се регистрират със сертификат за произход. Формата, съдържанието, условията и редът за издаване на сертификатите за произход се уреждат с наредба, приета от Министерския съвет по предложение на комисията.
- Задължителното изкупуване на електрическата енергия произведена от възобновяеми енергийни източници по преференциални цени се прилага за срок **от дванадесет години**:
 - от момента на влизане в сила на закона – за съществуващите производители на електрическа енергия от възобновяеми енергийни източници, включително от водноелектрически централи с инсталирана мощност до 10 MW;
 - от започване на производството на електрическа енергия, но не по-късно от 31.12.2010 г. – за всички нови производители на електроенергия от възобновяеми енергийни източници, включително от водноелектрически централи с инсталирана мощност до 10 MW.
- Цената за преференциално изкупуване на електрическа енергия от възобновяеми енергийни източници по години за срока до 31.12.2022 г. се определя с наредбата.
- В срок до 31.12.2011 г. министърът на икономиката и енергетиката изготвя и внася в Министерския съвет за одобрение проектозакон, въвеждащ пазарен механизъм за насърчаване на производството на електрическа енергия от възобновяеми енергийни източници, който може да не се прилага за производителите на електрическа енергия от възобновяеми енергийни източници.
- Задължителното изкупуване на електрическа енергия от високоефективно комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия по преференциални цени се прилага **за срок от осем години**:
 - от момента на влизане в сила на закона – за съществуващите производители на електрическа енергия от високоефективно комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия;

- от започване на производството на електрическа енергия, но не по-късно от 31.12.2011 г. – за всички останали производители на електрическа енергия високоефективно комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия.
- Преференциалните цени за изкупуване на електрическа енергия от високоефективно комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия за срока до 31.12.2019 г. се определят съгласно наредбата.
- До 31.12.2011 г. министърът на икономиката и енергетиката изготвя и внася в Министерския съвет за одобрение проектозакон, въвеждащ пазарен механизъм за насърчаване на производството на електрическа енергия по комбиниран начин, който може да не се прилага за производителите на електрическа енергия.
- **Закон за енергийна ефективност**

Законът за енергийната ефективност е приет на 19 февруари 2004 г. и е обнародван в Държавен вестник на 05 март 2004 г.

Целта на закона е определяне на енергийната ефективност като национален приоритет при провеждането на държавната политика, по-ясно дефиниране на ангажиментите и подкрепата на държавата за нейното развитие и създаване на институционални, нормативни и финансови условия за реализирането на националната политика като предпоставка за успешното интегриране с Европейския съюз.

Законът за енергийната ефективност създава административна система за осъществяване на политиката за повишаване на енергийната ефективност, съчетаваща правомощията на централната и местната изпълнителна власт.

В съответствие с изискванията на Директива 2002/91/ЕС на Европейския парламент и Съвета на Европейския съюз от 16 декември 2002 г. относно енергийните характеристики на сградите, в закона са създадени императивни норми, които субектите следва да съблюдават при изграждането, реконструкцията, модернизацията и експлоатацията на обекти със значителна консумация на енергия.

Със Закона за енергийната ефективност се конституира Фонд "Енергийна ефективност". Главната му цел е управлението на финансови средства, предоставени за развитие на инвестиционни проекти за енергийната ефективност, съобразени с приоритетите, заложили в годишните програми по енергийна ефективност, приети от Министерския съвет. Средствата на фонда се разходват за възмездно финансиране и гаранционна дейност по кредити отпуснати от финансово-кредитни институции, за изпълнение на проекти за енергийна ефективност и за издръжка на фонда.

Законът за енергийната ефективност регламентира спазването на императивни нормативни изисквания в областта на енергийната ефективност

чрез упражняването на контрол от страна на изпълнителния директор на Агенцията по енергийна ефективност.

През 2006 г. бе подготвен проект на Закон за изменение и допълнение на Закон за енергийна ефективност, който към момента е внесен за приемане от Народно събрание.

Основните предложени изменения са свързани с промените, които се налагат, са свързани с доразвиване на разпоредбите, хармонизация и въвеждане на задължителни изисквания, предвидени в директивите на Европейския съюз в областта на енергийната ефективност, както и засилване на контролните функции на изпълнителния директор на Агенцията по енергийна ефективност, в качеството му на орган на изпълнителната власт, чрез разширяване на кръга на субектите, подлежащи на контрол.

Подзаконови нормативни актове към Закона за енергийна ефективност

- **Наредба за енергийните характеристики на обектите**

Наредбата регламентира условията и редът за определяне на показателите за разход на енергия и енергийните характеристики на обектите (сгради и промишлени системи), единната методология за формиране на показатели за разход на енергия и енергийни характеристики на обекти, техническите правила и методи за сравняване на енергийните характеристики на обекти и нормите за годишно потребление на енергия в сгради.

Наредбата е задължителна част от цялостния законодателен пакет, регламентиращ енергийните обследвания и сертификацията на сгради.

- **Наредба за сертифициране на сгради за енергийна ефективност**

Наредбата определя правилата и редът за сертифициране на сгради за енергийна ефективност, видовете сертификати и изискванията за съдържанието им, изискванията за обучение на лицата, извършващи сертифициране и контролът върху дейността по сертифицирането на сградите. Доразвива се също уредбата, свързана с определянето на сградите, подлежащи на задължително сертифициране.

- **Наредба за обследване за енергийна ефективност**

С наредбата се уреждат условията и редът за извършване на обследване за енергийна ефективност на енергийни потребители по обекти, както и контрола върху тази дейност. Доразвива се също уредбата, свързана с определянето на енергийните потребители, подлежащи на задължително обследване и се определят сроковете, в които следва да се извършва съответното обследване.

Наредбата създава добра нормативна основа за рационализиране на енергопотреблението на големите енергийни консуматори, като по този на-

чин способства за намаляване енергийната интензивност на българската икономика, за повишаване на нейната конкурентоспособност и за намаляване на вредното въздействие върху околната среда.

- **Наредба за обстоятелствата и реда за вписване на лицата, извършващи сертифициране на сгради и обследване за енергийна ефективност, и получаване на информация**

С наредбата се регламентират редът за вписване в публичните регистри на лицата, извършващи сертифициране на сгради и обследване за енергийна ефективност, подлежащите на вписване обстоятелства, реда за издаване на удостоверения, които Агенцията по енергийна ефективност води по реда на чл. 16, ал. 13 и чл. 18, ал. 10 от Закона за енергийната ефективност, както и редът за воденето, съхраняването и получаването на информация от регистрите.

Проект на Закон за насърчаване използването на възобновяеми енергийни източници, алтернативни енергийни източници и биогорива

В съответствие с европейското законодателство, изпълнението на поетите в преговорния процес ангажименти и препоръките на Европейската комисия, свързани с напредъка на България по пътя ѝ към пълноправно членство в ЕС е разработен Проект на Закон за насърчаване използването на възобновяеми енергийни източници, алтернативни енергийни източници и биогорива. Основните цели на закона са свързани с диверсификацията на енергийните доставки, намаляване на разходите за внос на енергийни ресурси и енергия, повишаване на капацитета на малките и средните предприятия, производители на енергия от ВЕИ и АЕИ и производители на биогорива и други възобновяеми горива, опазване на околната среда и създаване на условия за постигане на устойчиво развитие на местно и регионално ниво.

Закон за обществените поръчки /обн., ДВ, бр. 28 от 6.04.2004 г., в сила от 1.10.2004 г., последно изменение изм., бр. 79 от 29.09.2006/

Законът определя принципите, условията и реда за възлагане на обществени поръчки с цел осигуряване на ефективност при разходването на бюджетните и извънбюджетните средства, както и на средствата, свързани с извършването на определени в закона дейности с обществено значение.

Закон за концесиите /обн., ДВ, бр. 36 от 2.05.2006 г., в сила от 1.07.2006 г., изм. и доп., бр. 105 от 22.12.2006 г./

Законът урежда условията и редът за предоставяне, изпълнение и прекратяване на концесии.

Концесията е право на експлоатация върху обект от обществен интерес, предоставен от концедент на търговец - концесионер, срещу задължението на концесионера да изгради и/или управлява и поддържа обекта на концесията на свой риск.

Допълнителните нормативни разпоредби, които поставят екологични изисквания, свързани с реализацията на проекти в областта на енергийната ефективност и ВЕИ или регламентират релативно свързани дейности при реализиране на проекти и въвеждането на ПЧП са представени в Приложение № 1.

ЦЕЛ НА РЪКОВОДСТВОТО

Първата основна цел на това Ръководство е да улесни сътрудничеството между публичния и частния сектори в разработването и реализирането на проекти в областта на енергийната ефективност и ВЕИ.

Втората основна цел е да даде насоки на публичния сектор и различните институции и агенции на национално, регионално и общинско ниво за стартиране и ефективно управление на процеса по предоставяне на услуга чрез проекти за ПЧП и различните му фази.

От друга страна Ръководството е ориентирано и към частния сектор, за да се разбере концепцията на ПЧП, нейната приложимост, новите изисквания и подходи при осъществяване на проекти в областта на ЕЕ и ВЕИ.

Основната цел на Ръководството е да се представят, въз основа на съществуващите практики на ПЧП, възможните схеми за неговото приложение в рамките на специфичен пазар, като този на предоставянето на енергийни услуги и свързаните производства.

КАКВО ПРЕДСТАВЛЯВА ПЧП?

ПЧП може да бъде дефинирано като **дългосрочно договорно отношение между лица от частния и публичния сектор за финансиране, проектиране, конструиране, изграждане, реконструкция, управление или поддръжка с оглед постигане на по-добро ниво на услугите, където частният партньор поема риска по реализирането на някой или всички от гореописаните специфични дейности, и поне един от двата риска – за наличност на предоставяната услуга или за нейното търсене.** Поради многообразието на съществуващите форми на ПЧП, на този вид сътрудничество може да се гледа като на гъвкав механизъм за реализиране на дългосрочни инвестиционни проекти.

ПЧП е партньорство между публичния и частния сектор, създадено

с цел изпълнението на проект или предоставянето на услуга, които традиционно се предлагат от публичния сектор.

ПЧП е система, при която услуга на правителството или начинание на частния сектор се финансира и обслужва чрез партньорство между правителството и една или повече частни компании.

Всяко сътрудничеството между публичните органи (местна или централна власт) и частните компании се третира като **ПЧП**.

Традиционното финансиране на проекти реализирани в държавна или общинска собственост може да се характеризира най-общо като задължения от страна на държавата за осъществяване на периодични плащания към нает изпълнител по време на всички фази на реализиране на проекта. След приключване на дейностите по проекта държавата се ангажира с експлоатацията и поддръжката. При това финансиране, държавата носи всички рискове, както по време на реализацията на проекта, така и при експлоатацията. Практиката показва, че при традиционното финансиране прогнозираната цена за строителство често се надвишава многократно, а правенето на оценка на разходите на държавата по експлоатацията и поддръжката на инфраструктурата е трудно осъществимо.

ПЧП изисква промяна в мисленето на публичния сектор, като фокусът трябва да бъде изместен от придобиването на активи към предоставянето на качествени публични услуги.

Съществуващата практика за реализиране на проекти чрез ПЧП очертава следните разлики с традиционното финансиране:

- **Цялостен подход при проектиране, строителство и експлоатация:** при финансиране на проект в областта на оползотворяване на ВЕИ и/или подобряване на енергийна ефективност чрез ПЧП е от значение стойността на вложените средства през целия проектен цикъл, както и постигнатите реални икономически и социални ползи. Именно затова, при оценка на възможностите за осъществяване на ПЧП или реализиране на даден проект в държавна или общинска собственост, трябва да бъдат взети под внимание и непреките ползи - подобряване на икономическата и социална среда или предоставяне на качествена услуга;
- **Финансовите задължения на страните са пряко свързани с постигнатите резултати:** регламентирането на финансовите взаимоотношения между страните в ПЧП предоставят възможност плащанията от страна на държавата или крайния потребител да бъдат направени единствено при получаване на желаната услуга в искания обем и качество;
- **Споделяне на проектните рискове между партньорите:** публично-частното партньорство предоставя възможност за разпределение на рисковете между партньорите в рамките на техните компетенции и въз-

можности за управление.

- **Използване на финансови ресурси и опит:** публично-частното партньорство предоставя възможност за използване на финансовите ресурси, капацитета и опита на частният партньор, с които публичния сектор не разполага и са реална пречка пред реализирането на проекти за подобряване на енергийната ефективност и оползотворяването на ВЕИ. Това като резултат води в повечето случаи до спазване на предварително заложените бюджет и времеви графици на проекта.
- Проектите за ПЧП би следвало да са структурирани да осигурят стимули за частния сектор да реформира ефективно и ефикасно.

Успешното реализиране на ПЧП се основава на:

- **Истинско прехвърляне на риска**

Рисковете би трябвало да са разпределени между публичния и частния сектор към страната, която е най-способна да ги управлява.

- **Определяне на резултатите**

Договорите трябва да определят по-скоро резултатите от услугите изисквани от клиент от публичния сектор от частния сектор, отколкото от конфигурацията на капиталовия актив сам по себе си или как ще бъде предоставена услугата. Не трябва да бъдат налагани никакви принуди на частния сектор да предостави тези резултати чрез иновация в дизайна и конструкцията на физическите активи или по метода на последващото действие.

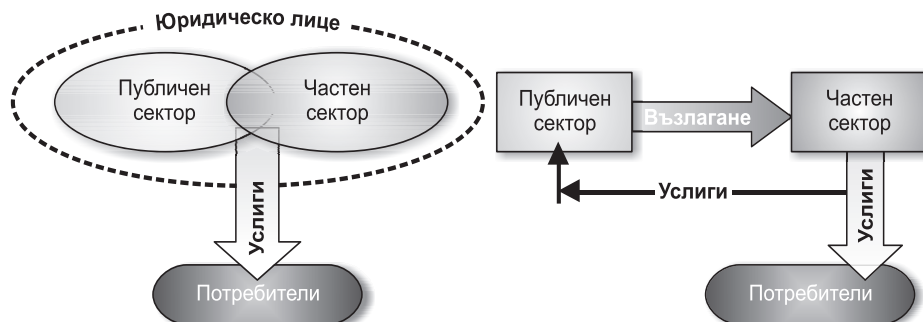
- **Използване на актива през целия му живот**

Договорите за ПЧП обикновено изискват подизпълнителя да поеме отговорност и прецени риска за използване на актива през дълъг период от време, поне за значителна част от неговия полезен живот, така че ефективността произхождаща от дългосрочното управление на актива да бъде разбрана.

- **Възнаграждение свързано с използването**

Плащанията ще бъдат предмет на използването във връзка със специфичните и качествени критерии на договора. Те ще бъдат получени от спецификацията на стандарта за необходимата услуга.

На фиг.1 са демонстрирани общите принципи на ПЧП, като всяко едно такова сътрудничество трябва да осъществява целите на всяка една от страните.

Цели на публичния сектор

Да се постигне максимална стойност от ПЧП

Да се максимализира полезността от услугата при разумни разходи

Да се минимизират разходите на ниво приемливо за услугите

Цели на частния сектор

Да се получи възвръщаемост измества с рисковете

Достатъчно търсене

Генериране на приходи

Приложимост

Политическа и социална ангажираност

СТРУКТУРИ НА ПЧП

В практиката съществуват различни модели и форми на ПЧП, като те непрекъснато търпят развитие с цел да се удовлетворят изискванията и характеристиките на проектите. Погрешно е да се счита, че съществува унифициран модел на този вид сътрудничество. Основна характеристика, при различните форми на ПЧП, е степента на контрол и участие във финансирането на частните партньори. При разработване структурата на ПЧП ясно трябва да се дефинират „предмета на проекта“ и „очакван резултат“. На тази основа се определят взаимните връзки, формата на участие и отговорностите на всяка страна, така че рисковете да бъдат поети от страната, която е в състояние да ги контролира, управлява и да влияе върху тях. В рамките на ПЧП, предприемачите от страна на частния сектор се превръщат в доставчик на услуга за дълъг период, а не само носители на активи. Те носят отговорностите за проектиране, изграждане, експлоатация и поддръжка, както и за цялостното финансово администриране изпълнението на проекта, така че да бъде предоставено обслужването на общественения сектор. По този начин, органите на централна и местна власт, могат да концентрират ресурсите си върху планиране на услугата, мониторинг на изпълнението и управление на договорите.

Основни форми на ПЧП

Тип ПЧП	Основни елементи	Приложение	Силни страни	Слаби страни
Договор за управление	Публичният сектор предоставя инфраструктура или правата за предоставяне на услуга за управление и експлоатация	При налична инфраструктура в добро състояние	Частната страна може да реализира разходно – ефективно управление	Ограниченост на инвестициите от страна на частния сектор
СЕП Строителство-Експлоатация-Прехвърляне	Публичния сектор изготвя проекта, а частния партньор изгражда необходимата инфраструктура, която в края на периода се прехвърля на публичния сектор	Проекти със значителни технологични и експлоатационни изисквания	Частната страна може да реализира разходно – ефективна експлоатация	Липсва възможност за иновативни строителни решения от страна на частния сектор
Концесия (Concession)	Поддръжка и експлоатация на съществуващи активи	При проекти не изискващи финансова подкрепа от публичния сектор	Частния сектор изпълнява публични услуги	Сложна и дълга тръжна процедура, необходимо внимателно разпределяне на рисковете

Договор за управление/ обслужване и експлоатация /ДУЕ/

Договорът за управление се сключва между органите на централната и местна власт /възложители/ с частния сектор за изпълнение на специфични задачи. Предмет на договора може да е доставката, монтажа, експлоатирането и обслужването на ново оборудване или експлоатация, обслужване и управление на съществуващо оборудване. Предмет на договора могат да са дейности като събиране на такси, инсталиране, поддържане и отчитане на измервателни уреди във водоснабдителните системи, събиране на отпадъчни води и тяхното използване, предоставяне и поддръжка на превозни средства и други технически средства.

Този вид сътрудничество се основа на конкурентност и прозрачност при избора на изпълнителите, по отношение критериите за техния подбор. Юридическото основание и финансовите характеристики на тези спогодби позволяват, същите да бъдат сключвани за период от няколко месеца до няколко години. По този начин „възложителите“ имат възможност да се възползват от технически опит, компетенции и наличието на нови техники и технологии и капацитет на частния сектор, като в резултат се постигнат потенциални икономии и/ или дейностите доведат до постъпления в бюджетите или предоставяне на нова или по добра услуга на обществото.

Договорите позволяват прехвърлянето на държавни или обществени активи за управление и експлоатация от частния сектор.

Строителство-експлоатация-прехвърляне

При този тип ПЧП отговорностите за извършване на различни по вид дейности – от етап Проектиране до етап Експлоатация, са концентрирани в една юридическа личност. По този начин, процесът по проектиране, ще отрази не само специфичните изисквания на потребителя, но ще е в пълно съответствие с материалите и съоръженията, които ще бъдат инсталирани. Задълженията за последваща експлоатация и реалното доказване на ефективност са свързани с отговорности за качествен монтаж и осигуряване на квалифициран обслужващ персонал. Установява се дълготрайна програма за поддръжка и експлоатация с оценка на свързаните с това разходи. В зависимост от спецификата на проекта, правото на собственост върху „предмета“ на договора се прехвърля от частния на публичния сектор. Структурата на този тип ПЧП позволява, финансовите средства, необходими за реализиране на проекта, да бъдат осигурени частично или изцяло от частния сектор или частният сектор да е гарант при осигуряване на средства от трета независима страна. По този начин, държавните или общински власти могат да реализират важни проекти, при това в относително кратки срокове, без тяхната реализация да е обвързана с наличието на свободни средства или бъдещи постъпления от държавния бюджет.

Концесия

Този тип споразумение предоставят възможността частния сектор да придобие възмездно правата за експлоатация на актив държавна или общинска собственост. Реализирането на подобни ПЧП е свързано с изграждане на нови или модернизация на съществуващи активи или ефективно то му оползотворяване и предоставяне на услуги за обществото.

Лизинг

Лизингът представлява средства, чрез които частните компании закупуват приходи, генерирани от обществено притежавани активи, срещу фиксирано лизингово заплащане и задължението да експлоатират и поддържат актива. Този тип договори се различават от ДУЕ по това, че те прехвърлят търговския риск на партньора от частния сектор, тъй като възможността на наемодателя да извлече печалба е свързана с неговата възможност да намалява оперативните разходи, като при това запазва определени нива на обслужване. Приложението на този тип договорни взаимоотношения е подходящо при системи, които генерират независими приходи.

Смесени предприятия (Joint Venture)

Сдружения, юридически лица, създадени с определена цел, при които публичния и частния сектор участват с активи, упоменати в акта за създаването на сдруженията.

При този вид сътрудничество правата и задълженията на страните се определят според целите на създаването на сдружението и се регулират от общо действащите нормативи в страната. Този подход предоставя възможност за осъществяване на разнообразни и неспецифични дейности от страна на местните власти, но които ще доведат до благоприятен социален и икономически ефект.

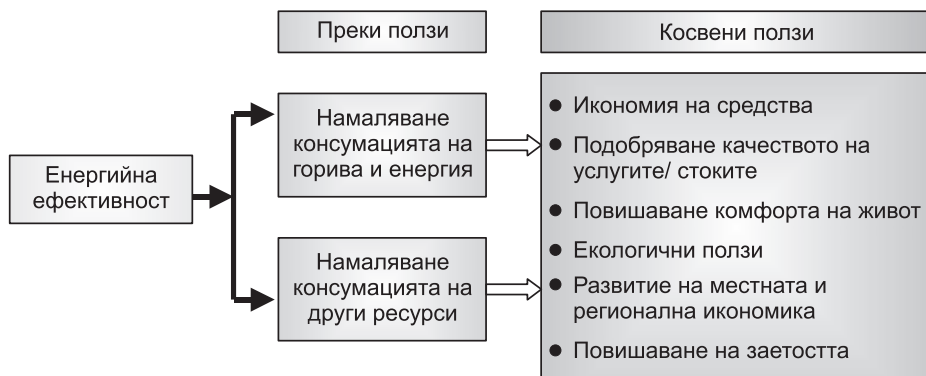
Как и къде ПЧП в проектите енергийната ефективност и използването на ВЕИ?

Преди да се дефинират формите и видът на ПЧП, които могат да бъдат приложени за реализиране на проекти в областта на ЕЕ и ВЕИ, трябва да направим някои предварителни допускания, които да унифицират системата.

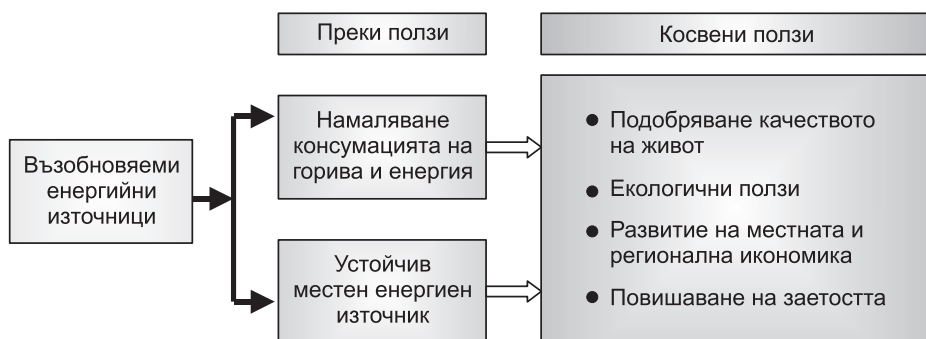
Приемаме, че публичния сектор е интегрирана система от различни по вид потребители, без да бъде отчетена специфичните характеристики на всеки един от тях. На въвеждането на мерки за енергийна ефективност и използването на ВЕИ ще се гледа като на комплексни мероприятия, които ще доведат до реализирането на социални, икономически и екологични ползи за обществото. В рамките на настоящия анализ, няма да бъдат взети предвид специфични фактори, определящи приложимостта - комплексно или по отделно на двете мероприятия.

За да бъде идентифицирана формата и видът на ПЧП, трябва да се създаде ясна представа, какво представлява „енергийната ефективност” и „използването на ВЕИ”, както и очакваните резултати от осъществяване на проекти в тези области.

Енергийна ефективност – е всяка мярка, резултатът от приложението на която води до намаляване разхода на **първичен енергиен носител или енергия** при запазване степента на комфорт в бита и **намаляване на енергоемкостта на единица продукция в индустрията при опазване на околната среда**.

Възобновяеми енергийни източници (ВЕИ) - са слънчевата, вятърната, водната и геотермалната енергия, възобновяващи се без видимо изтощаване при използването им, както и отпадни топлини, енергията от растителна и животинска биомаса, в т. ч. биогаз и енергията от индустриални и битови отпадъци.

Договори за предоставяне на енергийни услуги

Намаляване разходите за горива, енергия и други консумативи и повишаването на комфорта в сградите държавна или общинска собственост, могат да са предмет на договори за управление и експлоатация и/или проектиране, доставка, монтаж. Могат да бъдат реализирани някои от следните схеми:

Дялово участие в реализираните икономии – чрез изпълнението на тази схема, публичния и частния сектор, получават дял от реализираните икономии в следствие от изпълнени на мерки за повишаване на

енергийната ефективност, за фиксиран период от време. Изпълнителят покрива разходите си за въведените технически и не-технически мерки, които могат да бъдат свързани с подобряване топло-физичните характеристики на сградата, повишаване ефективността на вътрешните отоплителни, вентилационни и климатични инсталации, подобряване качеството на осветителните инсталации и експлоатационните характеристики на В и К системите, управление на експлоатационните режими, мониторинг на резултатите, както и други свързани разходи.

Финансиране: Финансовите средства за осъществяване на подобен тип проекти могат да са собствени средства на частния сектор, привлечени средства, финансиране от трета страна или целеви средства от програми, държавен или общински бюджет. В зависимост от схемата на финансиране и извършените дейности по проекта се определят и дяловете на страните.

Договор за “енергоефективни” услуги – при този вид взаимоотношения, реализираните икономии, в следствие на изпълнението на мерките, се капитализират от частния сектор до момента на изплащане на направените инвестиции по проекта. След приключване на договора, ефектът от реализирането на проекта е в полза на бенефициента.

Финансиране: Финансовите средства за осъществяване на подобен тип проекти могат да са собствени средства на частния сектор, привлечени средства, финансиране от трета страна.

Договор с гарантиран резултат – при този вид договори фирмата за енергийни услуги гарантира минимално ниво на икономии. Постигнатите допълнителни ефекти над гарантираните се разпределят дялово между страните или се капитализират само в една от тях. Частният сектор поема риска, при условие, че не бъдат постигнати минималните гарантирани икономии да не възвърне инвестициите си.

Финансиране: Финансовите средства за осъществяване на подобен тип проекти могат да са собствени средства на частния сектор, привлечени средства, финансиране от трета страна.

Договори за енергийни услуги – при този вид договори, на компанията за енергийни услуги се заплаща фиксирана такса, срещу която компанията се задължава да предостави желаните енергийни услуги. Тоест, вместо да се заплащат сметките за електрическа енергия, доставка на горива и поддръжка, собственикът заплаща единична такса, като получава гарантирана услуга под формата на доставката на топлинна енергия, качествено осветление и други, необходими за нормалното функциониране на дадена сграда.

Финансиране: реално при този вид договори, бюджетите на страните са напълно независими и не са обвързани с определени резултати.

Представянето на услуги при този вид договори може да са предмет на дейност на съвместно “публично-частно” предприятие, като получател на услугата е крайният потребител. В този случай, финансиране изпълнението се определя въз основа на участието на всяка една от страните.

Договори за доставка на енергия – този тип договори са тясно свързани с Договорите за услуга, но при тях по-скоро става дума за доставка на енергия или горива, а не за енергийна услуга. Подобен тип договори са и пряко свързани с оползотворяването на ВЕИ за производство на енергия. Публичния сектор има за задължение за заплаща стойността на използваната енергия, разходите за проектиране, доставка, монтаж, експлоатация, поддръжка и други свързани разходи са за сметка на частния сектор.

Финансиране: Частният сектор осигурява необходимите средства за реализиране на проекта, публичния сектор трябва да осигури, навременното и пълно заплащане на задълженията си за консумираната енергия.

Представянето на услуги при този вид договори може да са предмет на дейност на съвместно “публично-частно” предприятие, като получател на услугата е крайния потребител. В този случай, финансиране изпълнението се определя въз основа на участието на всяка една от страните.

Договори “до ключ” – при този вид взаимоотношения, публичния сектор предоставя правата и задълженията на частния сектор да проектира, изгради и експлоатира съоръжение за определен период. Предмет на договора може да са инсталации за производство на енергия, системи за ефективно използване на енергията в обществен сектор, системи за контрол и мониторинг разхода на енергия и горива и други.

Финансиране: Финансиране изпълнението на проекта може да е:

- от страна на публичния сектор изцяло, като частния сектор заплаща “такса” за експлоатирането. Собствеността върху актива е на публичния сектор.
- от страна на частния сектор, като изплащането на направената инвестиция е за сметка на събирането на “такси” или други взаимни. Собствеността на актива може да е на частния сектор до момента на изплащане на инвестицията, след което се прехвърля на публичния сектор. Или активът е собственост на публичния сектор, които дава правото на експлоатация на частния сектор, до изплащане на инвестицията.
- смесено финансиране. При това условие, задълженията и приходите на всяка една от страните се регламентират в Договора.

Договор за услуга – предмет на договорите за услуги могат да са редица дейности в рамките на една община или държавна собственост. Интерес за нуждите на това ръководство представляват услугите свързани

с намаляване консумацията на енергия, експлоатацията на битовите и градски отпадъци – разделно събиране, рециклиране, използването им за енергийни нужди или получаване на други ресурси в следствие с тяхната преработка.

Друга възможност, при подобен тип договори, може да е предоставяне на възможност за обслужване на обществения транспорт, при условие на използване на биогорива.

Договори за концесии – този тип договорни взаимоотношения могат да са свързани с комплексното оползотворяването на геотермална вода за предоставяне на услуги и стоки и производството на топлинна енергия. Предоставяне на водоснабдителните и напоителните системи за производството на енергия. В тези случаи, може да бъде приложен комбиниран подход, освен заплащането на концесионна такса от частните предприятия, да се въведат и договори за доставка на енергия. Договорите за концесия могат да са обвързани с експлоатацията на други ресурси общинска или държавна собственост, като публичния сектор може да контролира и изисква въвеждането на специфични параметри и характеристики, водещи до повишаване на енергийната ефективност или въвеждането на системи за преобразуване на ВЕИ при задоволяване нуждите от енергия.

ФАЗИ НА РЕАЛИЗИРАНЕ НА ПЧП

Пътна карта на ПЧП

- Какви са целите
- Какъв е необходимия капацитет и възможности
- Частния сектор има ли интерес

Какво осигурявате с ПЧП

- Доколко е необходима структурата и обществените услуги
 - Какъв е риска
 - Какви са разходите и ползите
 - Коя форма на ПЧП е подходяща
 - Оптимално използване на ресурсите
- ПЧП да съответства на реалните нужди
ПЧП само ако ползите са постижими и реални

Успешността на ПЧП изисква

- Избор на подходяща ПЧП структура и характеристики
- Подходяща институционална структура, ръководство за управле-

ние

- Добро познаване на капацитета на публичния и частния сектор
- ПЧП- увеличава стойността на парите ПЧП и полезността не е подарък
- Регулации и институционална структура за мониторинг
- Доверие между партньорите.

Процесът на предоставяне на услуга

Индентификация на проекта

Адекватност на нуждите

Оценка

Изискване

- Желан и постижим резултат
- Пречки
- Интерес на частния сектор
- Съответствие разходи и качество на услугите
- Анализ “ползи- разходи”

Решение за осъществяване на ПЧП

- Избор на формата на ПЧП
- Определяне на структурата на ПЧП

Изискване

- Оценка на нуждите
- Разпределение на риска
- Структура на ПЧП – компоненти
- Бюджетиране
- Очаквания за ПЧП

Стартиране на проекта

11.1. Определяне на необходимостта от услуга

- *Ориентиран към услугите и резултатите подход при предоставяне на публични услуги*

Докато традиционната политика за предоставяне на услуга в публичния сектор е ориентирана към придобиването на активи, необходими за осигуряването на нужните услуги, предоставянето на услуга на базата на ПЧП е първично ориентирано към самите услуги, за които са необходими физически активи, т.е. вложения.

Чрез този подход частният партньор, задължен да достави договорените услуги, получава значителна свобода по отношение на разработването и прилагането на иновационни разходно-ефективни решения за про-

ектирането, изграждането и експлоатацията на активите. Така се показва потенциалната финансова себестойност, която може благоприятно да се сравнява с традиционния подход за предоставяне на услуги.

- *Етапи на идентифицирането на необходимостта от услуга*

Идентифицирането на възможни проекти, ориентирани към бъдеща необходимост от услуги, е първата стъпка в процеса. Тук трябва да се визират първо проекти, които публичните власти са задължени да изпълнят и които в същото време могат да се вметят и в схема за ПЧП.

Целта е тези проекти и свързаните с тях инвестиции да бъдат възможно най-ефективни и да облекчават максимално бюджета.

Съставяне на списък с възможни проекти не е достатъчно. Необходимо е приоритизирането им, за да се получи класация - приоритетна програма. Съответните критерии за такова приоритизиране трябва да бъдат на базата на:

1. Спешна необходимост (често – политически приоритет).
2. Ефективност на разходите и наличие на ресурси, финансова възможност.
3. Рискове по проекта, които могат да повлияят на изпълнението му (напр. забавяне на проекта).

След като е изготвено това подреждане на приоритетите, може да започне и ефективното планиране на ресурсите (публичните и частните).

Ако бъдат определени няколко сходни проекта следва да се обсъди тяхното групиране, за да се осъществят възможни икономии от мащаба. Тази практика показва положителни резултати при училищни проекти в редица европейски страни.

Ето някои критерии, които могат да бъдат полезни при определяне на възможностите за групиране на проекти:

1. Проекти от един и същ тип (напр. ново строителство или възстановяване).
2. Проекти със сходни функции (напр. училища).
3. Сходни изисквания за строителство и експлоатация.
4. Сходни изисквания за ноу-хау за проектиране, планиране и т.н.
5. Сходна времева рамка.
6. Финансова възможност за такова групиране на проекти.
7. Сложността по договора остава управляема.

- *Описание на проекта*

От изключителна важност е идентифицирането на бъдещата необходимост от услуга и следващата от това необходимост от инвестиции да бъдат придружени от първоначално (но все още не изчерпателно) описание на проекта, по което да се водят следващите стъпки в процедурата по предоставяне на услуга.

Описанието на проекта трябва да съдържа:

1. Цел и обхват на проекта.
2. Основни задачи.
3. Основни данни (рамка) за проекта.
4. Описание на вида и количеството на необходимите/желаните услуги.

Определянето на параметрите на проекта служи като важна основа за обсъждане на възможностите за предоставяне на услуга, които трябва да бъдат разработени в рамките на същите цели на проекта и необходимите услуги/производителност.

11.2. Определяне на възможностите за предоставяне на услуга

- *Разширяване на гамата от възможности за предоставяне на услуга*
Целта на включването на частния сектор в развитието на публичната инфраструктура чрез подхода на ПЧП е да се разшири гамата от възможности за предоставяне на услуги от страна на публичните власти.

Същевременно, трябва да се има предвид, че решението за ПЧП при реализиране на проекти не винаги е възможно или желателно.

По тази причина се препоръчва да се направи задълбочен и пълен анализ на съществуващите възможности за предоставяне на желаните услуги.

Общата практика е да се разграничат следните възможности за предоставяне на услуга:

1. Търсене на решение с наличните активи (може да бъде придружено с някакво възстановяване и модернизиране на активите).

2. Решение без изграждане на нови активи, което означава доставяне на услугите без създаване на допълнителни активи, а чрез по-ефективно посрещане на нуждите посредством прегрупиране на активите, увеличаване на използването им и т.н.

3. Разработване на нови активи с цел задоволяване на нарасналото търсене.

Изборът на ПЧП изглежда най-подходящ при решения за предоставяне на услуги въз основа на разработване на нови активи. В случай, че такова решение бъде предпочетено или се окаже необходимо, следва да се анализират възможните опции за ПЧП.

- *Основни изисквания за избор на ПЧП*

При търсенето на подход за ПЧП трябва да бъдат спазени определени основни изисквания, освен тези при традиционния метод на предоставяне на услуга, с цел получаване на значими резултати. Някои от тях са:

1. Възможност за диференциране и запазване на самостоятелността на основни публични задачи и функции, които са изключително в ръцете на публичния сектор от допълнителни такива, в смисъла на предоставяне на обществени услуги, които могат да бъдат прехвърлени към частния сектор в рамките на ПЧП.

2. Достатъчно голямо оперативно съдържание по проекта в не-същинската публична част, което да бъде от търговски интерес за частния сектор. Това съдържание ще бъде определено въз основа на прецизно описание на желаната производителност, за която след това може да се сключи договор.

3. Ефективно и действително прехвърляне на рисковете по проекта към частния партньор, който може да е по-добре оборудван и подготвен от публичните власти да поеме редица (обикновено – не всички) от възможните рискове.

Ако тези условия са изпълнени, това е ясен знак, че по-нататъшното търсене на решение чрез ПЧП може да бъде смислено. Следва да се направи и по-задълбочен анализ за потенциалната ефективност на едно ПЧП.

На този етап е препоръчително да се приложи и т. нар. “предварителен тест за приложимост” на ПЧП, за да се идентифицира този потенциал. Такъв тест в различни форми е доказал качествата си в международната практика.

Осъществяване на проекта

Проектиране – предварителна фаза

- Разработване на методика за избор
- Разработване на тръжни процедури
- Споразумения между национални агенции и финансови институции

Изискване

- Правна рамка и регулации
- Финансови условия
- Предварителна оценка на социално-икономическото въздействие

Проектиране – избор

- Търг
- Оценка
- Споразумение
- Договор

Изискване

- Прозрачност
- Ясен регламент и изисквания

Проектиране – изпълнение

- Строителство/изграждане
- Изпълнение
- Мониторинг
- Управление на договора
- Оценка

Изискване

- Ефективност и ефикасност

Управление на проекта

- Мониторинг, управление на риска, управление на промяната, взаимодействие с заинтересовани лица и институции

Управление на договора

- краен резултат, плащане, финансов отчет, застраховане, разрешаване на проблема
- социално-икономическа оценка

В ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Крайната цел на ПЧП е разработването и въвеждането в действие на предлаганите услуги в публичния сектор. Методът на публично частните партньорства при изпълнението на проекти не е отговор на всички проблеми, но ефективно средство за реализирането на горната цел.

Публично частните партньорства предлагат иновативна възможност, но в същото време изискват организационна готовност и систематичен подход.

Предприемането на действия по осъществяване на ПЧП се извършва единствено след задълбочен анализ на ползите и за двете страни при:

- **Внимателен избор на подходящи проекти** (не всеки проект може да бъде изпълнен с договор за ПЧП. Дори е направена оценка, че само 12-15 % от обществените проекти са подходящи за ПЧП)
- **Избор на проекти с действително въздействие върху развитието**
- **Цялостна подготовка на обществените власти**
 - Ясни цели, задачи и условия
 - Широко участие на въвлечените страни в ранните стадии на проекта
 - Внимателно и надеждно проучване на пазара
 - Достатъчно определени проекти
 - Оптимално разпределение на риска
- **Обезпечаване с необходимите източници за финансиране на дейностите от обществения орган**

- Решителна и последователна политика през целия проект
- Обществен прием
- Прозрачни тръжни процедури, с реалистични времеви планове
- Избор на опитни консултанти

ПРИЛОЖЕНИЕ №1

Други нормативни документи

Закон за опазване на околната среда /обн. ДВ, бр.91/25.09.2002 г., последно изменение бр. 105 от 22.12.2006 г., в сила от 1.01.2007 г./

Законът урежда обществените отношения, свързани със:

- Опазването на околната среда за сегашните и бъдещи поколения и защитата на здравето на хората;
- Съхраняването на биологичното разнообразие в съответствие с природната биогеографска характеристика на страната;
- Опазването и ползването на компонентите на околната среда;
- Контрола и управлението на факторите, които увреждат околната среда;
- Осъществяването на контрол върху състоянието на околната среда и източниците на замърсяване;
- Предотвратяването и ограничаването на замърсяването;
- Създаването и функционирането на Националната система за мониторинг на околната среда;
- Стратегиите, програмите и планове за опазване на околната среда;
- Събирането и достъпа до информацията за околната среда;
- Икономическата организация на дейностите по опазване на околната среда;
- Икономическата организация на дейностите по опазване на околната среда;
- Правата и задълженията на държавата, общините, юридическите и физическите лица по опазването на околната среда.

Наредба за издаване на комплексни разрешителни за изграждането и експлоатацията на нови и експлоатацията на действащи промишлени инсталации и съоръжения, приета с ПМС №62/12.03.2003. /обн. ДВ, бр.26/2003 г., Загл. изм.-ДВ, бр.105/29.12.2005г., попр., бр.4/13.01.2006г./

С наредбата се регламентират условията и редът за издаване на комплексни разрешителни за изграждането и експлоатацията на нови и експлоатацията на действащи инсталации и съоръжения, както и при съществуващата им промяна за категориите промишлени дейности по приложение №4

към Закона за опазване на околната среда /ЗООС/.

Наредба за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда /ДВ, бр.25/2003 г, Загл. изм. - ДВ, бр. 3 от 2006 г./.

С наредбата се определят условията и редът за извършване на оценка на въздействието върху околната среда /ОВОС/ на инвестиционните предложения по чл.81, ал.1т.2 от ЗООС и чл.31,ал.2 от Закона за биологичното разнообразие.

Наредба за Националната схема за управление на околната среда и одитиране, прието с ПМС №61 от 12.03.2003 г. /обн. ДВ, 26/2003 г./.

Националната схема за управление по околната среда и одитиране определя последователността от действия, които трябва да предприеме организацията, за да бъде регистрирана като съответстваща на определените в наредбата изисквания и да поддържа регистрацията.

Наредба за условията и реда за определяне на отговорността на държавата и за отстраняване на нанесените щети върху околната среда, насяпили от минали действия или бездействия, при приватизация /обн. ДВ, бр.66/30.07.2004 г./

Наредба за реда за определяне и налагане на санкции при увреждане или замърсяване на околната среда над допустимите норми, приета с ПМС № 169/ 2003 г.(обн. ДВ, бр. 69 от 5.08.2003г., в сила от 06.09.2003 г.

Разработени са ръководства и методически указания, за прилагане на българското екологично законодателство в секторите: качество на въздуха; качество на водите, управление на отпадъците; защита на природата; индустриално замърсяване и управление на риска; химикали и генетично модифицирани организми.

Тарифа за таксите, които се събират от Министерство на околната среда и водите /Приета с ПМС № 253 от 20.09.2004 г., обн., ДВ, бр. 86 от 1.10.2004 г., в сила от 15.10.2004 г., изм. и доп. с ПМС № 48 от 07.03.2006г., обн., ДВ, бр. 22 от 14.03.2006 г.-регламентира таксите, които се събират от МОСВ при издаване на разрешителни -за комплексни разрешителни, за водоползване, за внос и износ на опасни вещества и др.

Правилник за устройството и дейността на регионалните инспекции по околна среда /РИОСВ/- обн. ДВ, бр.65/27.07.2004 г., регламентира структурата и дейността на РИОСВ.

Закон за водите /обн. ДВ,бр.67/27.07.1999 г., посл. изм., бр. 108 от 29.12.2006 г., в сила от 1.01.2007 г./ .

Законът осигурява единно и балансирано управление на водите като основен компонент на околната среда и като ресурс в интерес на обществото, защита на здравето на населението и устойчиво развитие на стра-

ната.

Наредба №1 за проучването, ползването и опазването на подземните води /обн.ДВ, бр.57/2000/ г.

Наредбата осигурява балансирано управление на подземните води чрез осигуряване на устойчивото и потребление, основано на дългосрочно опазване на наличните водни ресурси, гарантиране на водоснабдяването с подземни води в необходимото количество и качество, създаване на правила за проучването и ползването на тези води, установяване на показатели за опазване, предотвратяване и ограничаване на замърсяването им с опасни вещества и ограничаване замърсяването им с вредни вещества и елиминирание на последиците от вече настъпили замърсявания с тези вещества.

Наредба №2 за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници /обн. ДВ, бр. 87 от 24.10.2000 г./.

Наредба №3 за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди /обн. ДВ, бр.88/2000 г./

Наредба №6 за емисионни норми за допустимото съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти /обн. ДВ, бр.97/2000г./.

Наредбата има за цел да предотврати и/или преустанови и намали замърсяването на водите на водните обекти с опасни и вредни вещества чрез въвеждането на нормите при издаване на индивидуалните емисионни ограничения в разрешителните за заустване във воден обект.

Тарифа за таксите за правото на водоползване и /или разрешено ползване на воден обект /обн. ДВ, бр.63/2002 г./

Приета с ПМС№154 от 28.07.2000 г., обн., ДВ, бр.65 от 08.08.2000 г., в сила от 01.01.2001 г., изм. И доп., бр.97 от 13.11.2001 г., в сила от 13.11.2001 г., бр.11 от 10.02.2004 г., в сила от 10.02.2004 г.

За водоползване на питейно-битови нужди, напояване, животновъдство, риборазвъждане, охлаждане, отдиш, за промишлени и други цели се събира такса, определена по формули, описани в тарифата.

Закон за управление на отпадъците /обн.ДВ, бр.86/30.09.2003 г./

Урежда екологосъобразното управление на отпадъците като съвкупност от права и задължения, решения, действия и дейности, свързани с образуването и третирането им, както и формите на контрол върху тези дейности. Определя изискванията към продуктите, които в процеса на тяхното производство или след крайната им употреба образуват опасни или масов разпространени отпадъци, както и йерархията при управлението на

отпадъците.

Наредба №3 за класификация на отпадъците /обн.,ДВ, бр.44 от 25.05.2004 г./

Отпадъци от производство и преработване на плодове, зеленчуци, зърнени култури, хранителни масла, какао, кафе, чай и тютюн; производство на консерви; култивиране на дрожди и екстракти от дрожди, производство и ферментация на меласа.

Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки /приета с ПМС 41/26.02.2004, обн.ДВ, бр.19/09.03.2004 г./

С наредбата се определят изискванията към продуктите, след чиято употреба се образуват масово разпространени отпадъци, редът и начините за тяхното разделно събиране, многократна употреба, рециклиране, оползотворяване и/или обезвреждане, включително целите за рециклирането или оползотворяването им.

За да изпълнят задълженията си по наредбата и Постановление №41/26.02.2004 г., производителите и вносителите, които пускат на пазара опаковани стоки, трябва да плащат продуктови такси на ПУДООС, или да изпълняват задълженията си самостоятелно или да участват в колективна система.

Наредба №7 за изискванията , на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци /издадена от министъра на околната среда и водите, министъра на регионалното развитие и благоустройството, министъра на земеделието и горите и министъра на здравеопазването, обн., ДВ, бр.81 от 17.09.2004 г./

С наредбата се определят изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци известни като „площадки за третиране на отпадъци”.

Наредба №8 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци /издадена от министъра на околната среда и водите, обн., ДВ, бр. 83 от 24.09.2004 г./

С наредбата се определят условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа, на които се депонират битови, строителни, производствени и/или опасни отпадъци, и други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци.

Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от прецистването на отпадни води чрез употребата им в земеделието /Приета с ПМС№339 от 14.12.2004 г., обн., ДВ, бр.112 от 23.12.2004 г./

Наредба №6 за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци /обн.ДВ, бр.78 от 2004 г./

Методически указания за издаване на разрешения за извършване на дейности по управление на отпадъци /Одобрени със Заповед №РД-343/11.07.2000 г. на министъра на околната среда и водите/.

Указания за разработване на планове за привеждане на съществуващите депа за отпадъци в съответствие с нормативните изисквания /утвърдени със Заповед № РД – 1242 от 24.11.2004 г. на министъра на околната среда и водите/.

Указания за разработване на фирмени програми за управление на отпадъците - приети с Протокол №4 от разширено заседание на Колегиум на Министерството на околната среда и водите, проведено на 02.04.1998 г.

Закон за чистотата на атмосферния въздух /обн. ДВ, бр.45/28.05.1996 г., посл. изм., бр. 95 от 29.11.2005 г., в сила от 1.03.2006 г./.

Със закона се регламентира защитата здравето на хората и на тяхното потомство, животните и растенията, техните съобщества и местообитания, природните и културните ценности от вредни въздействия, както и да предотврати настъпването на опасности и щети за обществото при изменение в качеството на атмосферния въздух в резултат на различни дейности.

Наредба за изискванията за качеството на течните горива, условията, реда и начина за техния контрол приета с ПМС №156 от 15.07.2003 г. изм. и доп. с ПМС №192 от 16.08.2005 г. /обн., ДВ, бр. 69 от 23.08.2005 г., в сила от 23.08.2005 г./

С наредбата се уреждат: техническите изисквания, нормите за съдържание на олово, сяра и други вредни за околната среда вещества /замърсители/, наричани общо изисквания за качество, на които трябва да съответстват течните горива, произведени, внесени за потребление, транспортирани, разпространявани и/или използвани в Република България; оценяването и удостоверяването на съответствието на течните горива с изискванията за качество; условията, редът и начинът за контрол на качеството на течните горива след тяхното производство, при внос-след освобождаване от митнически контрол, при разпространението им, включително на бензиностанции и в резервоари на горивни инсталации. Изискванията на наредбата се прилагат за: автомобилни бензини; горива за дизелови двигатели; газьоли за промишлени и комунални цели; корабни дестилатни горива; котелни горива; тежки горива.

ПМС № 254 от 30.12.1999 г. за контрол и управление на вещества, които нарушават озоновия слой /обн., ДВ, бр. 3 от 11.01.2000 г., в сила от 1.01.2000 г., изм. и доп., бр. 96 от 11.10.2002 г., в сила от 1.01.2003 г./

Наредба №1 за условията и реда за утвърждаване на временни норми за емисии на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от неподвижни действащи обекти - издадена от министъра на окол-

ната среда и водите, министъра на икономиката, министъра на здравеопазването и министъра на регионалното развитие и благоустройството, обн., ДВ, бр. 64 от 5.08.2005 г., в сила от 6.08.2006 г./.

С тази наредба се определят условията и реда за утвърждаване на временни норми за емисии /концентрации/ на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от неподвижни действащи обекти.

Наредбата определя обектите, на които се утвърждават временни норми, както и документите, които се подават до МОСВ и РИОСВ от собственика на обекта.

Наредбата определя реда за разглеждане на подадените документи и воденето на преговори между комисията, определена със заповед на министъра на ОСВ, и представител на обекта.

Наредба №1 за норми за бензен и въглероден оксид в атмосферния въздух-издадена от министъра на околната среда и водите и министъра на здравеопазването /обн., ДВ, бр. 14 от 20.02.2004 г., в сила от 1.01.2004 г./.

Наредба №1 за норми за допустими емисии на вредни вещества /замърсители/, изпускани в атмосферата от обекти и дейности с неподвижни източници на емисии - издадена от министъра на околната среда и водите, министъра на икономиката и енергетиката, министъра на здравеопазването и министъра на регионалното развитие и благоустройството /обн., ДВ, бл.64 от 05.08.2005 г. , в сила от 06.08.2006 г./.

Целта на наредбата е да се предотвратят или ограничат възможните преки и/или косвени въздействия от емисиите върху околната среда, както и на свързаните с тях потенциални рискове за човешкото здраве.

Наредба №2 за норми за допустими емисии /концентрати в отпадъчни газове/ на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от неподвижни източници /обн. ДВ, бр.51/1998 г., посл. изм., бр. 64 от 5.08.2005 г., в сила от 6.08.2006 г./.

Целта на наредбата е чрез спазване на нормите за допустими емисии да се предотвратят или ограничат емисиите на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от неподвижни източници.

Наредба №6 за реда и начина за измерване на емисиите на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от неподвижни източници /обн. ДВ, бр.31/1999г., посл. изм., бр. 93 от 21.10.2003 г./

С наредбата се уреждат редът и начинът за извършване на измервания на емисиите /концентрациите на вредни вещества в отпадъчните газове/, изпускани в атмосферния въздух от обекти с неподвижни източници.

Наредба №7 за норми за допустими емисии на летливи органични съединения, изпускани в атмосферния въздух в резултат на употребата на разтворители в определени инсталации /обн., ДВ, бр. 96 от

31.10.2003 г., в сила от 1.01.2004 г./.

С тази наредба се уреждат условията, редът и начина за оценка и управление качеството на атмосферния въздух.

Наредба № 8 за норми за озон в атмосферния въздух - издадена от министъра на околната среда и водите и министъра на здравеопазването /обн., ДВ, бр. 46 от 18.05.1999 г., отм., бр. 64 от 23.07.2004 г., в сила от 1.01.2005 г. - според § 6, т. 1 ПЗР на Наредба № 4 от 5 юли 2004 г. за норми за озон и алармени прагове за нивата на озон в атмосферния въздух, обн., ДВ, бр. 64 от 2004 г. чл. 3, 5 и 8 се отменят от 1.01.2010 г./.

Наредба №9 за норми на серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици и олово в атмосферния въздух /обн. ДВ, бр. 46/1999 г., изм. и доп., бр. 86 от 28.10.2005 г., в сила от 1.01.2006 г./.

Тази наредба урежда установяването на норми за нивата на серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици и олово в атмосферния въздух, алармените прагове за серен и азотен диоксид, оценката на нивата на серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици и олово.

Наредба №14 за норми за пределно допустими концентрации на вредни вещества в атмосферния въздух на населените места /обн. ДВ, бр. 88/1997 г. посл. изм., бр. 14 от 20.02.2004 г., в сила от 1.01.2004 г./.

Наредба №16 за ограничаване емисиите на летливи органични съединения при съхранение, товарене или разтоварване и превоз на бензини /обн. ДВ, бр. 75/1999 г. в сила от 25.05.2000 г./.

С наредбата се определят нормите за допустими емисии на летливи органични съединения, изпускани в атмосферния въздух от инсталации и съоръжения за съхранение и товарене или разтоварване на бензини, включително при технологични операции, свързани с товарене и разтоварване на подвижни цистерни за превоз на бензини между терминалите, или между терминалите и бензиностанциите.

Наредба №17 за норми за съдържание в горивата на олово, сяра и други вредни за околната среда вещества /обн. ДВ, бр. 97/1999 г./

Наредба за изискванията за качеството на течните горива, условията, реда и начина за техния контрол /приета с ПМС № 156 от 15.07.2003 г., обн., ДВ, бр. 66 от 25.07.2003 г., в сила от 1.10.2003 г., изм. и доп., бр. 69 от 23.08.2005 г., в сила от 23.08.2005 г., изм., бр. 78 от 30.09.2005 г., в сила от 1.10.2005 г., бр. 40 от 16.05.2006 г., в сила от 5.05.2006 г./

Закон за подземните богатства и поднормативни актове. /обн., ДВ, бр. 23 от 12.03.1999 г., изм., бр. 28 от 4.04.2000 г., бр. 108 от 14.12.2001 г., изм. и доп., бр. 47 от 10.05.2002 г., изм., бр. 86 от 30.09.2003 г./

Закон за биологичното разнообразие /обн. ДВ, бр. 77/2002 г., изм. и доп., бр. 88 от 04.11.2005 г./

Този закон урежда отношенията между държавата, общините, юридическите и физическите лица по опазването и устойчивото ползване на би-

ологичното разнообразие в Република България.

Закон за защитените територии /обн.ДВ, бр.133/11.11.1998 г./.

Правилник за възлагане на дейности в защитени територии, изключителна държавна собственост /обн. ДВ, бр.68/18.08.2000 г./.

Закон за защита от шум в околната среда /обн.ДВ, бр.74/13.09.2005 г., изм.бр. 30 от 11.04.2006 г., в сила от 12.07.2006 г./.

Полезни линкове за повече информация

- <http://www.mee.government.bg> – Министерство на икономиката и енергетиката
- <http://www.mrrb.government.bg/> - Министерство на регионалното развитие и благоустройството
- <http://www.moew.government.bg> - Министерство на околната среда и водите
- <http://www.mrrb.government.bg/> - Министерство на регионалното развитие и благоустройство
- <http://www.eeci.doe.bg/whobg.htm> - Център за енергийна ефективност в индустрията
- <http://www.seea.government.bg> – Агенция за енергийна ефективност
- <http://www.bgeef.com> – Фонд за енергийна ефективност